

ปิ่นแห่ง : เครื่องประดับ ค่านิยมสัมพันธไทย - มาเลเซีย

อรรณนิตย์ นิคมรัตน์

ความสำคัญอันน่าศึกษา

ปิ่นแห่งหรือหัวเข็มขัดเป็นเครื่องประดับที่นิยมใช้ในการแสดงของไทย เพราะเป็นเครื่องประดับซึ่งมีความละเอียดประณีตในการทำ ตัวปิ่นแห่งทำด้วยเงินหรือทองประดับเพชรพลอยยึดติดอยู่บริเวณตรงกลางด้านหน้าของเส้นเข็มขัด ทำให้เห็นรูปร่างของผู้แสดงได้อย่างชัดเจน

การแสดงทางภาคใต้ก็นิยมแต่งกายแล้วมีการประดับด้วยปิ่นแห่งเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในการแสดงโนรา นิยมคาดสะเอวด้วยปิ่นแห่งซึ่งทำด้วยเงินเป็นแผ่นแบนคูลายลายอย่างดีเป็นรูปวงรีขนาดจะเล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับความนิยมของโนราแต่ละคน ปิ่นแห่งจะเป็นเครื่องประดับที่ใช้ประกอบการแต่งกายเครื่องต้นของนายโนราโดยเฉพาะซึ่งสามารถสร้างความสวยงามโดดเด่นและสง่างามภูมิฐาน

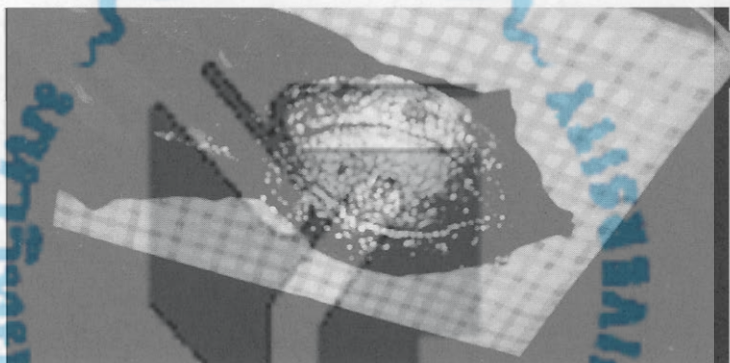

การแต่งกายซึ่งประดับด้วยปิ่นแห่ง แผ่นเงิน นอกจากปรากฏในการแสดงโนราแล้ว ประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียก็มีวัฒนธรรม ความนิยมการใช้ปิ่นแห่งเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นขนาดรูปร่างชิ้นส่วนของปิ่นแห่งมีความคล้ายคลึงกัน จนแยกไม่ออกว่าชิ้นใดเป็นของไทยชิ้นใดเป็นของมาเลเซีย ดังปรากฏในการแลกเปลี่ยนการแสดงวัฒนธรรมในงานขึ้นปีใหม่ของเมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย ประมาณปี พ.ศ. 2546 ได้มีนักแสดงของมหาวิทยาลัย Sains ของรัฐปีนัง จำนวน 6 คน แต่งกายชุดระบำประกอบการแสดงของวงกามิลัน คาดปิ่นแห่งสีเหลืองอมเงินบริเวณสะเอว ซึ่งดูสวยงามแปลกตา

¹ อาจารย์ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

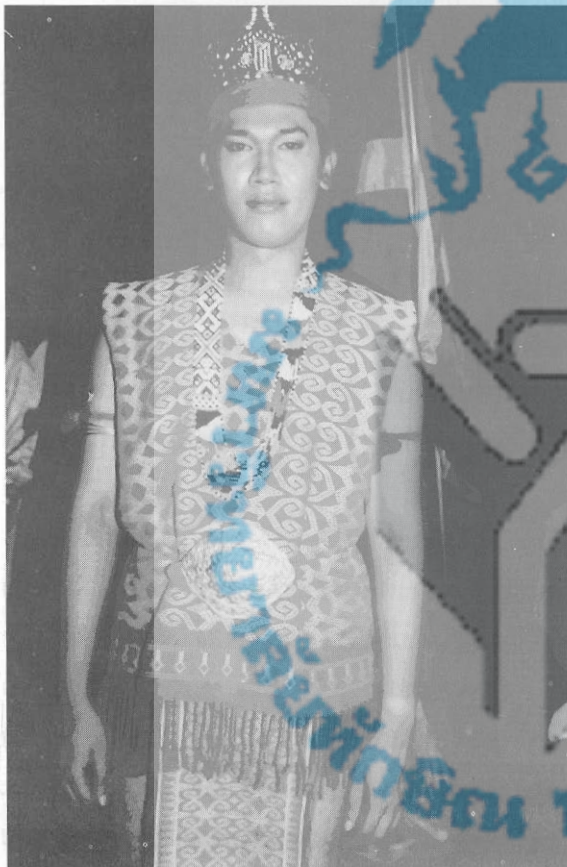
บ้านแห่งของนักแสดงประกอบเครื่องช้อง ซึ่งให้ผู้หญิงแสดงล้วน จำนวน 6 คน แต่ละคนจะแต่งกายรูปแบบเดียวกันคือ สวมชุดสีเหลืองคล้ายชุดบางของชาวไทยมุสลิม สวมกรองคอสีน้ำเงิน และเหลืองปักทับซ้อนกัน ศีรษะสวมกระบังหน้าสีทอง ประดับด้วยช่อดอกไม้บริเวณสะเอวใช้บ้านแห่งคาดไว้ด้วยผ้าสีน้ำเงินบริเวณปลายบ้านแห่งจะมีผ้าห้อยสีน้ำเงินขนาดใหญ่ ผูกติดทั้งสองข้างใช้สำหรับถือประกอบการรำ

เมื่อมองดูอย่างใกล้ชิดบ้านแห่งซึ่งมีลวดลายวงรีซ้อนกันสองชั้นฝีมือการทำเหมือนกับช่างพื้นบ้านทางภาคใต้ บ้านแห่งของมาเลเซียเมื่อพิจารณาดูอย่างละเอียดแล้วตัววัสดุที่นำมาทำจะเป็นทองเหลืองผสมเงิน สีเครื่องประดับจะโทนเดียวกับเสื้อผ้าคือสีเหลืองทองอมเงิน มีความหนักลวดลายที่ดูมีความละเอียด บริเวณขอบของบ้านแห่ง ทำเป็นชั้นลดหลั่นตามความริของบ้านแห่ง เหมือนกับรูปแบบการทำของชาวพื้นบ้านไทยทุกประการ ในเราสามารถนำมาสวมใส่ก็จะลงตัวพอดี แทบจะมองไม่ออกว่าเป็นฝีมือของชาวมาเลเซีย

นอกจากนี้ยังมีนักแสดงผู้ชายอีกกลุ่มแต่งกายคล้ายชาวพื้นเมือง เมืองซาราวัก มีการคาด
บันเหน่งเงินชัดเจนเช่นเดียวกัน

สำหรับการแสดงของชาวพื้นเมืองรัฐซาราวักนี้ ใช้นักแสดงผู้ชาย 2 คน แต่งกายเหมือน
ตัวแทนกรบของชนเผ่าต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเก่งกล้า แข็งแรง เอกลักษณะสำคัญ คือ ลวดลายของ
เสื้อผ้าซึ่งใช้เป็นตัวเสื้อปักไม่มีแขนคลุมลำตัวจนถึงสะโพก บริเวณสะเอวด้านหน้ามีผ้าผืนใหญ่ทอด
ลวดลายเดียวกับตัวเสื้อผูกติดเป็นผ้าห้อยลงมาถึงบริเวณปลายขา ศิระห์ประดับมงกุฎเงินดูคล้ายเป็น
รูปนกสองตัว มีสร้อยคอปักด้วยปัดสีด้าน ลวดลายรูปคนสวมทับลำคอและบริเวณสะเอวจะมีบันเหน่ง
ขนาดใหญ่ สีเงินดูเป็นลวดลายเด่นชัด ตัดกับสีเสื้อผ้า ผูกติดกับบริเวณสะเอว ซึ่งสอดรับกับเครื่องเงิน
บริเวณต้นแขนและศิระห์เพิ่มความสง่างามและความเป็นเอกลักษณ์ของซาราวักไว้เป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาตัวบันเหน่งโดย
ละเอียดจะเห็นได้ว่ารูปแบบของบันเหน่งจะมี
ความกว้าง และความยาวเกือบเท่ากัน เป็นรูป
วงรีเพียงเล็กน้อย มองระยะไกลอาจเป็นรูป
วงกลม มีความโค้งและความนูนชัดเจน เนื้อของ
บันเหน่ง เป็นเงินแท้สีเงินแวววาว ฝีมือการ
ทำใช้ทำความละเอียดประณีตมาก

จากลักษณะของการแต่งกายนักแสดง
ระบำพื้นเมืองซาราวัก ระบำประกอบวง
กามิลันและการแสดงโนราที่นิยมใช้บันเหน่ง
เป็นเครื่องประดับ แสดงให้เห็นว่าบันเหน่ง
จะมีความสำคัญต่อการแสดงแต่ละชนิดของ
แต่ละประเทศ สามารถสรุปความสำคัญเป็น
แนวคิดได้ดังนี้

1. ตัวบันเหน่งเป็นเครื่องแต่งกาย
ที่ทำด้วยเงินหรือเงินผสมโลหะอย่างอื่นใน
ปัจจุบัน ราคาของเครื่องประดับแพงมาก
เพราะทำด้วยวัสดุอย่างดี เครื่องประดับดัง

กล่าวให้ทุนสูง ทำได้จำนวนน้อยขึ้น นักแสดงคนสำคัญจึงจะสามารถสวมใส่ได้ เพื่อบ่งบอกถึงเอกลักษณ์
และฐานะนักแสดง แต่ถ้าหากใช้เงินผสมด้วยทองเหลือง หรือวัสดุอย่างอื่นราคาไม่แพงเกินไป สามารถ

ทำได้หลายชิ้นต่อการแสดง 1 ชุด นักแสดงจึงสามารถสวมใส่ได้หลายคน สร้างความตื่นตาในเครื่องประดับได้

2. ตัวบ้านแห่ง ซึ่งเป็นเครื่องเงินลวดลายพื้นบ้านผู้ที่ทำได้จะต้องเป็นช่างพื้นบ้านที่ทำเครื่องเงินหรือเครื่องทอง ซึ่งมีความรู้เรื่องลวดลายและเนื้อเงินใช้ทำเป็นอย่างดี เพราะขนาดและลวดลายบ้านแห่งแต่ละชิ้นจะต้องใช้เวลาและความปราณีตในการทำ บ้านแห่งแต่ละชิ้นที่สวมใส่ต้องลงตัวพอดีกับรูปร่างผู้ว่าแต่ละคน มีความละเอียดในลวดลายของการออกแบบเครื่องเงินแต่ละชิ้น

3. ตัวบ้านแห่งเป็นเครื่องประดับบริเวณสะเอว จะมีขนาดไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร X 15 เซนติเมตร ซึ่งถือว่ามีขนาดใหญ่มีความแวววาวของเงินทำให้ดูสดใสสวยงาม เมื่อสวมใส่จะติดกับสีเสื้อผ้าของนักแสดงทำให้ดูโดดเด่น สร้างความมีคุณค่าของเครื่องประดับและแสดงถึงบทบาทฐานอันยิ่งใหญ่หรือสูงส่งต่างจากนักแสดงทั่ว ๆ ไป สร้างความมั่นใจให้กับนักแสดง

4. ตัวบ้านแห่งของวงกามิลัน ระบุว่าชาววัดและโนรา ซึ่งทำด้วยเงินเหมือนกันแสดงถึงยุคสมัยหนึ่งที่เครื่องเงินนิยมใช้ทำเครื่องประดับนักแสดง เป็นค่านิยมแต่ละยุคสมัยเครื่องเงินอาจเป็นวัสดุหายากในท้องถิ่นเมื่อนำมาทำเครื่องประดับจะเบาสะดวกในการแสดง การหักกร่อนชำรุดจะมีน้อยเพราะมีความคงทน ดูแลรักษาง่าย เหมือนกับวัสดุเครื่องใช้อื่นๆ ในท้องถิ่น เช่น ชันเงิน หักริช ข้อมเท้าเงินของเด็กๆ

5. ปัจจุบันประเทศมาเลเซียและไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมพื้นบ้าน การรู้จักปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายเพื่อให้เกิดความสวยงามและความแปลกใหม่ ก็จะเกิดขึ้นในความคิดของนักแสดงแต่ละคนที่เห็นรูปแบบเอกลักษณ์โดดเด่นที่สามารถนำมาปรับปรุงส่งเสริม การแต่งกายของตนเองให้ดูสวยงามขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะถ้าหากศิลปะการแสดงที่มีความคล้ายคลึงกันในด้านเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อิทธิพลดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทำให้เกิดการดัดแปลง

ศิลปะการแสดงแต่ละชาติหรือแต่ละท้องถิ่น เมื่อมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันอยู่สม่ำเสมอ อิทธิพลของความสวยงาม ความมีคุณค่าของศิลปะการแสดงแต่ละแขนงย่อมจะถูกซึมซับเข้าในจิตใจของนักแสดงแต่ละคนโดยเฉพาะศิลปินจะมีความรู้สึกที่รับรู้ด้านศิลปะด้านการแสดงได้เร็วมาก เมื่อถ่ายทอดรับเข้ามา การมีความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดความสวยงาม ก็จะเป็นเงาติดตาม ดังนั้นวัฒนธรรมก็就会有ความเลือนไหลแบบยั่งยืน ศิลปะการแสดงก็จะได้รับการเผยแพร่ถ่ายทอดให้อยู่ในสังคมตลอดเวลา ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมก็จะเกิดขึ้น ถ้าหากว่าไม่มีการเผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปะการแสดงอาจจะทรงตัวอยู่ได้ไม่นาน เพราะขาดจุดที่คอยประสานเชื่อมโยงวัฒนธรรมให้เป็นเครือข่ายที่แผ่ไพศาลกับวัฒนธรรมอื่นๆ ความชาญฉลาดในด้านสร้างสรรค์การแสดงก็จะไม่มีการพัฒนา ดังนั้น งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมพื้นบ้านกับประเทศเพื่อนบ้านจะเป็นกิจกรรมและโครงการหนึ่งที่สำคัญที่จะต้องมีการมีในสถาบันระดับอุดมศึกษา ความเป็นมหาวิทยาลัยทางวัฒนธรรมก็จะค่อยๆ ปรากฏขึ้นเป็นเงาตามตัวพร้อมกับการพัฒนาตามกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยที่ทุกคนกำลังจับตามอง

ดับสังขาร

อนิจจา วต สังขารา
“สิ่งที่เกิด ประจุขึ้นมา ไม่เที่ยงทนอ!”
อุปาท วยธมมิโน; พอ
เกิดแล้วก็ แปรไป เป็นธรรมดา

อุปปชิตวา นิรุชฌนติ
มันเกิด, ผลิ แล้วก็ดับ สลับต่อหน้า
เป็นเช่นนี้ เวียนวัฏฏ์ อยู่อุตรรา
ใครจะว่า วอนอย่างไร ไม่ฟังกัน

เตส! วูปลโม สุโข; แปล
ว่าสุขแท้ คือสงบการ ประจุแตงนั้น
ไม่ประจุแตง ตัวตนอะไร ลักสิ่งอัน
ชีวิตดับ หรือไม่นั้น ไม่เป็นประมาณ ฯ

พุทธทาส อินทปัญโญ